

Kesäkuu 1965

Italian vaalit herättävät aina huomiota maan rajojen ulkopuolellakin, olipa sitten kysymyksessä valtiolliset, alueelliset tai kunnallisvaalit. Mielienkiinnon ensisijaisena kohteena on tietenkin Länsi-Euroopan suurin kommunistinen puolue, joka antaa kaikille vaaleille yleispoliittista merkitystä. Italian kommunistisen puolueen etenemistä vaaleista vaaleihin seurataan erityisesti Italian liittolaismaissa huolestuneina. Saihan puolue kaksi vuotta sitten parlamenttivaaleissa peräti neljäsosan äänistä, eikä sen eteneminen ole senkään jälkeen pysähtynyt.

Kesäkuussa Sardiniassa pidetyt vaalit osoittavat, että kommunistien eteneminen todellakin jatkuu. Vaikka puolueen suhteellinen kannatus onkin Sardiniassa hieman vähäisempi kuin koko maassa, kommunistit saivat äänistä 20,5 prosenttia (lisäys 1,5 prosenttiyksikköä). Vastaavasti nykyisen hallituskokoomuksen johtavat puolueet — kristillisdemokraatit ja

sosialistit — kärsivät menetyksiä, Sardinissa kristillisdemokraatit menettivät ehdottoman enemmistönsä. Ainoa nykyisistä hallituspuolueista, joka lisäsi osuuttaan, oli sosiaalidemokraatit.

Sardinian vaaleissa tuli taas esille äänestäjien pako keskustasta molemmille laidoille, sillä kommunistien ja vasemmistososialistien (PSIUP) lisäksi pieni oikeistolainen liberaalinen puolue paransi asemaansa (vuonna 1961 se sai 3.3 % äänistä, nyt 6.1 %). Kun tämän lisäksi otetaan huomioon kristillisdemokraattisen puolueen piirissä vallitsevat ristiriidat — joka muun muassa johti puolueen hajanaiseen esiintymiseen viime vuoden presidentin vaaleissa ja sosiaalidemokraatti Giuseppe Saragatin valitsemiseen presidentiksi — Italiassa näyttää pakostakin uhkaavan se tilanne, että vasemmiston ja oikeiston oppositiopuolueet saavat parlamentissa enemmistön. Tämä tietysti vain lisäisi niitä vaikeuksia, joita hallituksen kokoamisessa on jatkuvasti ollut. Paljon puhuttu avaus vasemmalle on kyllä laajentunut hallituskokoomuksen kristillisdemokraateista aina Pietro Nennin johtamiin sosialisteihin vasemmalla, mutta kiinteyttä se on lisännyt vain hallitusryhmittymän vasemmalla sivustalla. Vaalitulokset osoittavat myös, että tämä hallitusyhteistyö ei ole saavuttanut äänestäjien suosiota.

Monet merkit viittaavat siihen, että nykyinen kehitys johtaa Italiassa puoluejärjestelmän uudistumiseen ja uuteen puoleryhmytykseen. Vedenjakaja kulkenee silloin kristillisdemokraattisen puolueen halki. Tällä hetkellä on vaikea mennä sanomaan, miten paljon kristillisdemokraattien tappioissa ja hajaannuksessa on katolisen kirkon vaikutusta. Kirkko on huomattava painostusryhmä Italian sisäpolitiikassa, ja kirkon suhtautumistavassa on nähtävissä selvä muutos. Paavi Paavali VI ei ole suinkaan osoittautunut edeltäjänsä kaltaiseksi uudistusmieliseksi kirkon pääksi. Hänen kommunisminvastainen kantansa on aivan ilmeisesti vaikeuttanut kristillisdemokraattien asemaa; ovathan nykyisessä kokoomushallituksessa pitkästä aikaa katoliset ja ei-katoliset yhteistyössä. Mielenkiintoinen havainto sen sijaan on se, ettei kirkon kielteinen asenne ole kyennyt pysäyttämään kommunistien etenemistä. Myöskään tunnetun kommunistijohdajan Palmiro Togliattin kuolema ei ole heikentänyt hänen puoluettaan, joka on osoittanut erinomaista sopeutumiskykyä sekä sisäpoliittisesti että kansainvälisesti.

Tämänhetkinen kehitys on ilmeisesti johtamassa kommunistit uudelleen eristettyyn asemaan. Sosialistijohtaja Pietro Nenni on parhaillaan kehittämässä pysyvää aatteellistakin eroa kommunisteista, minkä jälkeen Nennin sosialistien ja Saragatin sosialidemokraattien yhdistyminen on mahdollisuuksien rajoissa. Tämä merkitsisi sisäpolitiikan painopisteen selvää siirtymistä vasemmalle.

Sardinian vaaleissa, joissa äänestysprosentti oli noin 80, poliittiset puolueet saivat seuraavat osuudet äänistä (sulkeissa vuoden 1961 osuudet):

	%	%
kristillidemokraatit	43.4	(46.3)
kommunistit	20.5	(19.0)
sosialistit	6.9	(9.6)
republikaanit	6.4	(7.2)
liberaalit	6.1	(3.3)
sosiaalidemokraatit	5.4	(3.2)
uusfascistit	4.6	(6.1)
vasemmistososialistit	3.8	(—)
monarkistit	2.9	(4.9)
muut	—	(0.4)

Nykyiset vaikeudet kävivät miltei välittömästi ilmi, kun kristillis-demokraattien, sosialistien ja sosialidemokraattien kokoomushallitus Sardinassa kaatui luottamuslauseäänestyksessä kuukauden kuluttua kahdeksan hallituspuolueiden edustajan äänestäessä opposition mukana.

Pentti Halme